

Ocrotirea valorilor culturale din patrimoniul Arhivelor Statului

CĂTĂLIN MUSTĂȚĂ

Ca urmare a evenimentelor din decembrie 1989, România este confruntată cu o serie de probleme noi și complexe, în toate domeniile de activitate. Excepție nu face viața culturală a țării, unde se remarcă un fenomen de spoliere a patrimoniului național.

Situația este favorizată în special de lipsa unei legislații specifice, menite a pune la adăpost bunurile aparținând patrimoniului național. Acest lucru, coroborat și cu venalitatea unor persoane lipsite de scrupule și de un minim de trăire patriotică, a condus la producerea unor dispariții de importante bunuri de patrimoniu, cum ar fi la Muzeul Colecțiilor sau Muzeul ceasului din Ploiești. Un factor important care favorizează sustrageri din patrimoniul național este și lipsa unor măsuri elementare de protecție, de siguranță a clădirilor care adăpostesc asemenea valori. De altfel, Ministerul Culturii a mediatizat cifra de cca 10 000 de obiecte de patrimoniu care au părăsit țara în perioada 1990–1992 și de 43 de cărți rare, de valoare deosebită, tipărite în secolele XV–XVIII, dispărute după 1989 de la Complexul de creație și cultură Ștefănești și de la Palatul Primăverii. Tragedia constă în faptul că, adeseori, concetățenii noștri, în calitate de „cumpărători” sau „mijlocitori” ai achiziționării bunurilor de patrimoniu, nu își dau seama de faptul că acestea reprezintă istoria, cultura, tradiția, spiritualitatea, originalitatea poporului român, contribuția sa la marele act de cultură al umanității, constituind în același timp adevărate certificate de atestare ale trecutului nostru.

În vidul legislativ de după 1989, Arhivele Statului și-au menținut legislația care reglementează statutul și importanța instituției, ca singură păstrătoare a Fondului Arhivistic Național. De asemenea, a fost menținut și perfecționat sistemul de asigurare a pazei sediilor centrale și județene, fapt ce nu a permis nici o ingerință din exteriorul depozitelor noastre.

Arhivele Statului, ca instituție ce ființează de peste un secol și jumătate, păstrează înscrisurile de o valoare inestimabilă, strânse de înaintașii noștri, prelucrate și puse în circuitul științific de generații de arhiviști.

Noile condiții politico-economice, precum și necesitatea alinierii la legislația arhivistică internațională, au condus la elaborarea unui proiect de lege a Arhivelor Naționale, aflat în momentul de față în dezbateră a comisiilor de specialitate ale Parlamentului. Trebuie subliniat că și noul proiect legislativ consfințește principiile de bază ale muncii arhivistice, așa cum au fost ele enunțate și perfecționate de la înființarea instituției noastre și conforme cu practica internațională în domeniu.

În ultimii patru ani, Arhivele Statului și-au intensificat activitatea de prelucrare a documentelor ce fac parte din Fondul Arhivistic Național, de la diverse instituții care s-au desființat sau și-au modificat profilul activității. În acest

fel, preluările în depozitele proprii reprezintă aproximativ 20% din totalul documentelor existente spre păstrare la instituția noastră.

Au fost preluate în regim de urgență cantități importante de arhivă neinventariată, neselectată, neordonată în dorința de a da urmașilor noștri, viitorilor cercetători și scriitori ai istoriei acestui sfârșit de veac XX românesc, posibilitatea accesului la un volum cât mai mare de informații.

Personalul întregului sistem arhivistic național a desfășurat o intensă și amplă acțiune de acordare a asistenței de specialitate la creatorii și deținătorii de arhivă, persoane juridice și fizice, concretizată în depunerea spre păstrare la Arhivele Statului a unor importante documente, achiziționate prin donații și cumpărări.

Din păcate, în „competiția“ de achiziționare de noi documente, suntem surclasați adeseori de superioara ofertă materială a „concurenților“ noștri. De aceea, asistăm la comercializarea, prin anticariate, a unei importante cantități de documente, în marea lor majoritate parte integrantă a Fondului Arhivistic Național, și care vor lua drumul colecțiilor particulare din țară sau străinătate, văduvind în acest fel cercetarea istorică de un plus de informații.

Subliniem că datorită modului de organizare a activității specifice, a sistemului de asigurare a pazei sediilor proprii și nu în ultimul rând a devotamentului întregului personal, Arhivele Statului și-au păstrat intactă zestrea documentară, chiar în perioada destul de complexă a ultimilor patru ani.

Facem și pe această cale un apel de suflet către toți deținătorii de înscrisuri ce fac parte din Fondul Arhivistic Național, de a le aduce spre achiziție și păstrare la singura instituție specializată din țară, care de peste un secol și jumătate tezaurizează trecutul scris al neamului românesc.